Peter Nejsums prædiken Sidste søndag i kirkeåret

Taler
Peter Nejsum
Præst

Dato
22. november 2026

Sted
Brønshøj Kirke, København

Omstændigheder
Prædikentekster
Matthæusevangeliet kapitel 11, vers 25-30
Mikas Bog kapitel 4, vers 1-3

Salmer
DDS nr.: 732 - 676 - 7 - 638 - 673 (nadver) - 811

”Helvede er de andre” sagde den franske filosof Jean Paul Sartre et sted. Det er en nøgle-replik i stykket ”Lukkede døre.” Jeg har ikke kunnet få det slagord ud af hovedet den sidste tid. Ikke fordi jeg har været opslugt af Sartres filosofi, og nu skal I bare høre, slet ikke. Og heller ikke fordi jeg er bare er blevet træt af andre mennesker og synes alle andre er idioter.

Nej. Det skyldes at den replik, ”Helvede er de andre,” sammenfatter én af de største byrder, vi kan bære som moderne mennesker, nemlig andres blikke på os. Andres domme over os. Andre som sammenligningsgrundlag for os. Meget af tiden er det jo skønt at andre ser os, og roser os, og bemærker de ting vi gør. Jeg elsker selv at få ros og anerkendelse og likes for det jeg gør, og hvem gør ikke det? Jeg kan heller ikke lade være med at sammenligne mig med andre, og jeg får inspiration igennem det - eller bliver bekræftet, fordi jeg alligevel synes, at der er nogen jeg er bedre end. Det håber jeg også I kan genkende.

Alligevel rummer det en dyb sandhed, mener jeg, at helvede kan være de andre. At helvede kan være al den sammenligning, de andres blikke, de andres forventninger til mig, andres domme over mig. Eller rettere: Helvede er måske snarere min egen forestilling om det blik, der dømmer mig, for det er noget der kryber ind i mig, helt uafhængig om der overhovedet er nogen, der kigger på mig. Det er min egen forestilling om, hvorvidt jeg nu også er den jeg gerne vil være. Den far jeg gerne vil være. Den ægtemand. Den engagerede samfundsborger. Den præst. Den ven. Det menneske.

Det er den evige sammenligning med andre, der fodrer mine idéer om hvem jeg

gerne vil være, og som også udstiller mig, hver gang jeg ikke er det. Og det sker tit. Så jo, helvede kan virkelig være de andre i den betydning. Og det at skulle leve med det, og det kan være en byrde der ikke sådan lige er at ryste af sig.

I Sartres skuespil er de tre personer låst inde i et rum og kan undslippe hinanden. Et af problemerne i vores tid, er at man på samme måde ikke kan undfly andres domme og den evige sammenligning. Jeg talte med en ung mor forleden, og hun fortalte hvordan hun havde slettet sine sociale medier, fordi hun ikke magtede det forventningspres oveni det hun så udmærket var i stand til at mønstre selv. Hun var træt af billeder af andre mødre, der syede fancy halloween-kostumer og lavede hjemmebagte boller i flagermus-facon og havde masser af kvalitetstid med ungerne med højtlæsning foran brændeovnen, og fik tid til en kærestetur til London, og altid fremstod smuk, smilende og overskudsagtig. I hvert fald på billederne. Derfor besluttede hun helt at skippe de sociale medier, for hun havde ikke brug for den evige sammenligning og den næring den giver selvkritikken. Den kunne hun sagtens præstere selv.

Når Jesus i dag taler til alle "der slider sig trætte og bærer tunge byrder", så taler han også til alle os, der bærer den slags byrder, der følger af den evige sammenligning med andre, og det helvede der ligger i de andres blikke. Men taler måske navnlig til en hel generation af unge mennesker, der i en særlig grad lider under det her.

Et af de temaer, der fylder i medierne, er unges mistrivsel. Tallene taler deres eget tydelige sprog. Aldrig har så mange unge haft behov for psykologhjælp, aldrig har så mange haft depressioner, skolevægring, angst, spiseforstyrrelser, og hvad der alt sammen hedder, og det er jo kun, tror jeg, toppen af isbjerget, et symptom på nogle underliggende livsvilkår, som er vanskelige at bære, også for dem der ikke bliver syge af det. Livsvilkår som i øvrigt gør sig gældende i hele den vestlige verden.

Det er et meget komplekst problem, som ikke lader sig løse ved flere psykologtimer og afskaffelse af karakterer i 1. g og andre velmenende og fornuftige forslag. Det handler nemlig om, at vi har skabt en verden, hvor man aldrig rigtig kan være i fred for den her evige sammenligning med andre.

Og så handler det om noget, der er i familie med det: Forventninger, voksnes forventninger, samfundets forventninger. Måske er de blevet større, det ved jeg

ikke. Men de har i hvert fald skiftet karakter: Forventningerne er blevet noget indre. Det er ikke bare ydre krav og håndfaste forventninger, man kan forholde sig til. Nej, det bliver noget indre, den enkelte selv skal definere og tage ansvar for.

”Du må blive lige det du vil, bare du er glad,” siger vi som forældre, og vi mener det virkelig, når vi siger det. Men spørgsmålet er om ikke børnene også hører det, vi ikke siger: At vi ubevidst forventer en hel masse af dem – de skal bare selv finde ud af hvad det er eller hvordan de skal leve op til det. De uudtalte forventninger kan være endnu sværere at tumle.

Helvede er de andre - men helvede bliver alligevel mit eget. Og det kan være en tung byrde at bære, så tung at man tvinges halvt i knæ.

Hvad er så Jesus' ord til alle dem der har det sådan? Til alle os, der skal leve under de vilkår, den accelererende verden byder os, fuld af dømmende blikke?

Tag mit åg på jer, siger han. ”Mit åg er godt, og min byrde er let” Han siger ikke, at vi skal være fri for byrderne. Han rækker os et åg, den her gamle anordning man lægger over skuldrene, så man kan bære noget i hver side. Når Jesus siger, at hans åg er godt, så er det fordi det gør byrden let og nemmere at bære, og altså ikke at man bliver fri for den.

Og hvordan gør han så det? Det gør han ved at tilbyde et fællesskab, hvor det ikke handler om hvad du gør eller ikke gør, men om hvem du er. Så sammenlign dig bare med andre, og fald igennem med et brag. Det er ikke vigtigt. Det er ikke vigtigt, hvad du kan, eller hvad du opnår, eller hvor mange likes, du får. Det afgørende er, at du er elsket. Med sådan et åg bliver byrderne til at bære.

Jeg læste lige en undersøgelse refereret, der havde undersøgt, hvad det betyder at holde i hånden, når man oplever smerte. 16 gifte kvinder lagt i en fMRI-skanner, og inden forsøget gik i gang, fik de at vide, at de ville få stød på hælen. Forskerne skannede kvindernes hjerner under eksperimentet, og de fik lov til enten at holde deres ægtefælle i hånden, en fremmed i hånden eller bare ligge alene i skanneren.

Resultaterne viste, at når de holdt deres partner i hånden, var der simpelthen mindre aktivitet i de hjerneområder, som normalt aktiveres af frygt eller trussel.

Hos de kvinder, som var mest tilfredse med deres parforhold, var effekten mest fremtrædende.

Det kan godt være helvede er de andre. Men himlen ligger også gemt i de andre. I det blik nemlig, der ikke dømmer, men lader mig være den jeg er. De findes faktisk, den slags fællesskaber, og dem skal man værne om og styrke. Det er dem, der er brug for. Fællesskaber, hvor du får at vide, at du har værdi alene fordi du er med. Og at du derfor ikke behøver forstille dig, men kan være lige så uperfekt som du er.

Så lad os gå herfra denne råkolde november-søndag – den her sidste søndag i kirkeåret – lad os gå herfra, med ordet om, at vi kan bære andres domme - og de domme vi fælder over os selv for den sags skyld – fordi vi ved, at vi altid er svøbt i tilgivelse, og kan varme os ved, at vi er elsket som dem vi er.

Ære være Faderen og Sønnen og Helligånden, som det var i begyndelsen, således også nu og altid og i al evighed. Amen

Kilde
Manuskript tilsendt af taler og udgivet af Danske Taler med tilladelse fra taler

Kildetype
Digitalt manuskript

Tags
Anden tekstrække, Prædiken, Prædikener fra 2000-tallet, Sidste søndag i kirkeåret

URl
https://www.dansketaler.dk/tale/peter-nejsums-praediken-sidste-sondag-i-kirkearet